

A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA

5. ÉVFOLYAM, 7. SZÁM.
ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE 10 PENGŐ
M. K. POSTAI CSEKKSZÁMLA: 19108

ZSIDÓ LAP

1943. FEBRUÁR 18
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL*
VII., NAGYATÁDI SZABÓ-UTCA 39.
TELEFONOK: 231-840, 227-172.

Neológia és vallásosság

Odafigyel minden magyar zsidó, mikor a Pesti Izraelita Hitközség megszólal. És ez természetes, hiszen az ország legnagyobb hitközsége az egész magyar zsidóság vártája, a pesti hitközség nem csupán a pestieké: de hatásában és intézményeiben, kezdeményezéseinek és mozgalmainak *példaadó jelentőségében az egész magyar zsidóságé.*

Nem új jelenség, hogy *közgyűlései felé általános érdeklődés* fordul a zsidóságban. Miért? Mert a legkisebb hitközség s a Pesttől távol, legkisebb faluban élő zsidó is tudja, hogy ezeken a közgyűléseken felmerül mindaz a probléma, amely őreá is tartozik; amely számára sem közömbös; aminek tudomása neki is fontos; ami őt is érdekli, ami minden zsidó közélettel, sőt magánélettel érintkezik. Itt tehát valóban nem egy „terem akusztikáján” múlik, hogy milyen visszhang kél a közgyűlésre: a közgyűlés *hallgatósága* megtölti a termet, de a közgyűlés *közönsége* az egész magyar zsidóságot magában foglalja, szimbolikusan.

Az élet hozta ezt magával és a történelem; főleg azóta, hogy a magyar zsidóság helyzete oly súlyosan megváltozott és sorsdöntő jelentőséggel nyomulnak előtérbe, szinte szakadatlanul oly új problémák soroztai, amelyek igazán nem szerepelhettek soha és semmiféle hitközségi statutumban; amelyek nem egyszerűen az adminisztráció sínpárjai közt haladnak; amelyekben egyetemes magyar zsidó sorskérdésekről van szó s amelyeknek megoldása módjában a dolog természete szerint is az ország legnagyobb hitközsége hivatott *példaadásra, kezdeményezésre, útmutatásra.*

Amikor a Pesti Izraelita Hitközség közgyűlésén arról tárgyalnak, hogy

a szegénysorsú munkaszolgálatosok megsegítésének ügye kinőtt a társadalmi *jótekonyság kereteiből és ötven százalékos pótladó útján, intézményesen alapozandó meg* — ez nemcsak a pesti zsidó hitközség kérdése és ügye, s nem képzelhető el egyetlen hitközség, amelynek életében nem lüktetne tovább egy ilyen határozat inspirációja. De a nagy kérdések és nagy példák egész sorát idézhetjük fel, amelyekben a Pesti Izraelita Hitközség tevékenységén, függ az egész magyar zsidóság szeme, onnan várva irányt és utat; a nagy kérdések és nagy példák egész sorát, amelyekben az egész magyar zsidóság érdekében, az egész magyar zsidóság javára folyik a küzdelmes munka.

Igen. Út és irány... *Út és irány a hitélet elmélyítésének kérdéseiben is, út és irány, amely a lélek válságának lázrohamaiból is kivezet.* A méretek különbözők, a jelenségek többnyire azonosak. S nem kél-e visszhang az egész magyar zsidóságban, amikor a Pesti Izraelita Hitközség közgyűlésén a kitérés hullámáról szól az elnöki előterjesztés, felismerve — és felismertelve — azt a legbelső összefüggést, hogy a hitűség nagy próbáin azok inognak meg, akiknek lelkéből hiányzott vagy ledől a vallásunk konzervatív hagyományainak éltető ereje. Ezt a fájdalmas jelenséget némelyek a neológia számlájára vezetik át, pedig a *neológia soha sem jelenthet egy kisebb jénnyértékű zsidó vallásosságot* s amint Stern Samlu elnöki beszéde kifejtette: nem jelent és nem jelenthetett olyasféle megalkuvást, amely a konzervatív hagyományok lényegéből követelt áldozatot. *A neológ zsidó vallásos zsidó, nem azért haladt a korral, hogy elszakadjon a hagyományoktól, hanem azért, hogy azokat még közelebb*

hozza az élethez; a hagyományokat közelebb az élethez, az életet közelebb a hagyományokhoz! Régi bölcsseink galambhoz hasonlítják Izráelt, ki lábával a földön áll és szárnyaival az ég felé tör. A neológia szimbóluma is ez. Nem a konzervatív hagyományok elhomályosítása, hanem azok érvényesítése vezérli, amikor, mint a vasárnapi közgyűlés messzehangzó elnöki memóriájában hallottuk, a világi élet külső formáihoz való idomulás tekintetében szabadabb utat nyitott a haladásnak. *Ha volt idő, amikor a konzervatív hagyományok ápolása és fejlesztése, a hozzájuk való hűség és ragaszkodás életszükséglet volt a magyar zsidóság számára, e küzdelmekkel, válságokkal, megpróbáltatásokkal teljes mostani korszak valóban az. Megmaradni töretlenül, megingathatatlanul hű magyarságunkban és elmélyülni és igazabbá válni zsidóságunkban.* Nem véletlen, hogy a mostani közgyűlésen ismételtén összecsendültek ezek a motívumok — és nem véletlen az sem, hogy, mint mindig, most is országsszerte visszhangzanak a magyar zsidóság lelkében. Minden hitközségnek, a magyar zsidó élet valamennyi szervezetének megvan a maga feladata és hivatása — de találkoznak az egyetemes magyar zsidó közérdekeknek egységében, az egységben, amely a kor legfőbb zsidó parancsai közé tartozik; az egységben, amely nem tűr pártszellemet és nem tűr semmiféle frakciózus törekvést, az egységben, amely fölébe emelkedik a „pestinek” és „vidékiek”, lokális határvonalain; az egységben, amely megnyilvánul a pesti hitközség életében és munkájában, de abban a belső és egyre elmélyülő érdeklődésben és együttérzésben, amellyel azt az egész magyar zsidó élet a maga ügyeként kíséri, amelynek szellemében kell egyesülnie az egész magyar zsidóságnak.

Nyolcvanadik évébe lépett Balassa József

Testi és lelki erőben lépett be e hó 11-én életének nyolcvanadik évébe **Balassa József** professzor, a magyar nyelv nagy tudósa. „Zsidó tudósok a magyar nyelvtudományban” című tanulmányában éppen ő mutatott rá arra a nagy szerepre, melyet a zsidó származású és zsidóhitű tudósok a magyar nyelvtudományban vittek. **Ballagi Mór, Vámbéry Ármin, Simonyi Zsigmond, Halász Ignác, Munkácsi Bernát, Kunos Ignác, Bánóczy József, Szilasi Móric, Kertész Manó, Beke Ödön, Fokos Dávid és Kardos Albert** neve szerepelnek abban a díszes névsorban, melybe méltóan illeszkedett bele a Budenz-tanítványok „legfiatalabbjaként” **Balassa József**. A Magyar Nyelvőr szerkesztésével, a magyar helyesírás megállapításával és kötelező nagy szótárával **Balassa József** maradandó érdemeket szerzett a magyar nyelvtudományban. Érdemeit a Pesti Yr. Hitközség képviselőtestületi dísztag-sággal ismerte el.

A magyar zsidóság külön tudományos életében is kezdettől fogva előkelő szerepet vállalt. Magyar zsidó dialektusokról 1898-ban jelent meg tanulmánya, az IMIT Évkönyvében. Legutóbb pedig a magyarnyelvű bibliafordítás szerkesztőbizottságában lépett **Bánóczy József** örökébe. Az ő avatott tudása örököl az, hogy a Biblia magyar fordítása nemcsak hű, de magyaros is legyen: „A bosszúálló Isten” körül folyó régi vitát is ő döntötte el a különböző nyelvű és régi magyar bibliafordítások tudományos egybevetése útján. Erről szóló értékes tanulmánya lapunkban is megjelent. Igazgatósági tagja az Izraelita Magyar Irodalmi Társulatnak, melynek felolvasó ülésein is többször elnökölt. Ő intézi azt az akciót is, mely a magyar zsidó írókat akarja közelebb hozni a magyar zsidó közönséghez és lehetővé tenni a magyar zsidó könyvkiadást.

Dr. Leipnik Paula orvosnő vagyonát az OMZSA-nak hagyományozta

Egy nemeslelkű, példás emberbarát, dr. **Leipnik Paula** orvosnő halt meg a napokban. Életében nemcsak az emberi test gyógyítója, hanem lelkek megvigasztalója és megnyugtatója is volt és a lelkileg és testileg összetörtekről végredeleletében is megemlékezett, amikor szerény kis hajlékának berendezését az OMZSA-ra hagyta, gondolván, hogy ezzel az adományával is vigasztalást nyújthat, lelki és testi sebeket gyógyíthat, könnyeket száríthat fel, bizalmat és hitet önthet az emberekbe.

Az OMZSA hálás szívvel emlékszik meg a nemeslelkű adományozóról, temetésén megfelelően képviseltette magát. Az OMZSA szószólója, dr. **Berg József** főrabbi bucsuzó beszédében méltatta nemes hittestvérünk nagylelkűségét.

Hisszük, hogy magatartása példaadó lesz azok részére is, akik eddig az OMZSA-gondolatától és az OMZSA-segítéstől távol tartották magukat.

OMZSA-adományok

Minthogy ezújszerint az OMZSA-gyűjtés nem folytatható, dr. **Polgár György** ügyvezető-elnök közvetlenül fordult a zsidó hitközségek elnökeihez azzal a kéréssel, hogy hitközségi hozzájárulás címén megfelelő összegeknek beküldésével tegyék lehetővé a Pártfogó Iroda zavartalan munkáját. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy számos hitközség megértéssel foglalkozott ez ügygel és megfelelő intézkedéseket is tett. Számos hitközség leveléből meghatottan állapíthatjuk meg, hogy a kérő szót meghallják és valóságos parancsnak tekintik. Ezt írja az egyik hitközség: „Máról holnapra tengődünk. Ennek ellenére haladék nélkül kölcsönt névtől foglamosdunk, mert — elnök urunk szavaival élve — ha **Polgár dr. ur** kér, akkor nem tehet és nem szabad azt mondani: nincs!” és hozzájárulásuk egy-negyed részét, vagyis 2500 pengőt rövid úton be is küldték.

Persze sok hitközség van még, amely nem ily módon intézkedett és még több, amely még nem is válaszolt. Ezek is kö-

vessék a fent említett példát és segítsenek, hogy a Pártfogó Iroda is segíthessen.

Az OMZSA Mátyásföldön

Impozáns formában nyilvánult meg az OMZSA-gondolat a mátyásföldi izraelita hitközség január 24-én megtartott évi közgyűlésén.

Dr. **Klár Zoltán** országos megbízottnak megrázó erejű beszédét követően, szörlésre emelkedett **Szekeres Jenő** budapesti nagykereskedő, a mátyásföldi izraelita hitközség közszerepében álló elnöke és javaslatára vita nélkül megszavazták az OMZSA által kért hozzájárulást. **Szekeres Jenő** azzal is dokumentálta az OMZSA iránti lelkesedését, hogy személyében garantálta a teljes összeg rendezését és az évi hozzájárulás tekintélves részét az OMZSA pénztárába egyidejűleg befizette.

Szekeres Jenő hitközségi elnök és a mátyásföldi hitközség méltó munkatársai megérdemlik, hogy az ország zsidósága elismeréssel gondoljon rájuk.

Kettős rabbi-jubileum

1903 február 18-án, negyven évvel ezelőtt, a Rabbiképző Intézetben **Bloch Mózes**, az ősz rektor — ki azon a napon lett 88 éves — rabbiá avatta dr. **Friedmann Gyulát** és dr. **Goldberger Izidort**. Az üdvözlő beszédet dr. **Kohn Sámuel** mondotta. Négy évtized múlva mindkét rabbi megelégedéssel tekinthet vissza életutjára...

Dr. **Friedmann Gyulát** avatása után nyomban rabbiává választotta a szentesi hitközség. Tizenhét évig állt annak a hitközségnek az élén és hogy működése mely nyomokat hagyott, legjobban igazolja, hogy volt hívei ma is kapcsolatot tartanak vele, problémáikkal felkeresik. 1920-ban a fővárosba került dr. **Friedmann Gyula**. A pesti hitközség vallás-tanára, majd vallásoktatási szakfelügyelője lett és az Omike adminisztrációjának az élére került, hol a magyar zsidó ifjúság lelki gondozása az ő avatott kezébe van bízva. A főünnepi istentiszteleteken a régi képviselőház helyiségében évről-évre papi funkciót is végzett...

Dr. **Goldberger Izidor**, a tataiak népszerű főrabbi, a magyar zsidó tudományos irodalom szorgalmas és lelkes művelője. Bátorkeszin, apja, fivére és a helybeli rabbi vezetésével kezdte talmudi tanulmányait. Bátorkeszi rabbi, a nagy **Reich Koppel** méltó fia volt... Utóbb dr. **Schnitzer Ármin** komáromi főrabbi, majd **Fürst Zsigmond** bécsi ortodox főrabbi tanítványa volt. Onnan a pozsonyi jesiván **Schreiber (Szófer) Bernát** és **Neumann (Lakompak) Dávid** előadásait hallgatta, majd a majnai Frankfurtban dr. **Horovitz Márkus** rabbihoz került. Ilyen előkészítéssel irakozott be a budapesti Rabbiképző Intézetbe, hol **Bloch, Bacher, Blau, Goldziter, Kaufmann** és **Kohn** voltak a mesterei. Az egyetemen **Gyulát, Bánóczyt, Alexandert** hallgatta. Mestereitől a tudomány szeretetét is átvette és a talmudi tárgykörből vélt dolgozatain kívül sok értékes írt a magyar zsidóság történelme köréből.

FELHÍVÁS

A MUNKASZOLGÁLATOSOK HOZZÁTARTOZÓIHOZ!

A Pesti Izraelita Hitközség nyilván tartja a hitközség területéről mindazok nevelt és személyi adatait, akik a határokon kívül honvédelmi munkaszolgálatban elhunytak vagy eltűntek. Minthogy a beérkezett közlések hiányosak, szükséges, hogy mindazoknak hozzátartozói, akik ilyen értesítések birtokában vannak, közöljék azokat a Pesti Izraelita Hitközség nyilvántartásával személyesen vagy írásban (VII., Sip-u. 12. I. em. 21.) az eset feljegyzése és egyeletes felhasználása céljából.

Megjelent
CSERGŐ LUGÓ
szerkesztésében:

Száz év
zsidó magyar költői

hatalmas kötete, mely

100 év
zsidó költőinek

gondosan válogatott, szavakra is alkalmas költeményeit tartalmazza.

Iskolák, intézetek, magánosok nem nélkülözhetik.

Rendelje meg a

MAGYAR ZSIDÓK LAPJA
Kiadóhivatala, Budapest, VII., Nagy-
atádi Szabó-utca 39. címre küldött
postautalványon, vagy 19108. postata-
karékpénztári számlára való egyidejű
befizetés mellett.

A mű ára 12.— P
Diszkontóban 20.— P

Ötvenszázalékos pótdadót szavazott meg a Pesti Izraelita Hitközség rendkívüli közgyűlése a szegénysorsu munkaszolgálatosok támogatására

A Pesti Izraelita Hitközség vasárnap déli előtt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyre zsúfolásig megtelt a Sip utcai színház díszterme. A közgyűlést pontosan fél tízenegykor nyitotta meg Stern Samu elnök, s miután megállapította, hogy a közgyűlés határozatképes, meglette elnöki előterjesztéseit.

DR. HEVESI SIMON EMLÉKEZETE

Mindenekelőtt a felekezetet ért súlyos veszteségeiről emlékezett meg az elnök, amit a képviselőtestület tagjai állva hallgattak végig:

— *Mélyen tisztelt Közgyűlést! Felekeztünk gyászát kell megszólaltatnom mindenekelőtt mai rendkívüli közgyűléstünkön és elsősorban azt a lesújtó gyászt, amely hitközségünket és az egész magyar zsidóságot a mi nagy vezető-főrabbinoknak, dr. Hevesi Simonnak elhunytával érte.*

Mérhetetlen és pótolhatatlan a mi veszteségünk Nagy papi és nagy emberi erények avatták a mi főpapunkat vezérünké, aki nemcsak vezetői tudta a hitközséget, hanem el tudta érni azt is, hogy ez a hitközség kövesse őt.

Tanainknak nemcsak ékes hirdetője, hanem tudósa és bölcs buvára volt ő. Pap, tudós és ember, akinek igehirdetése nemcsak szónoklatának szépségében, hanem életének példadadásában nyilatkozott meg.

Vallás, hazafiság, kultúra és karitás: ebben a négy hittelében foglalta össze a mi nagy főpapunk a maga papi hivatásának irányelveit.

Valóban híven a hagyományokhoz, tanította és gyakorolta a vallást Hazafiságában, ragyogó példánk. Mint pap a szószéken, mint tanár a katedrán, mint tudós az íróasztalnál, mint előadó a pódiumon, szava és írása a zsidó szellem mélységének hirdetője volt. A karitás terén pedig szíve elapadhatatlan forrás. Most kihűlt ez a szív és csak emléke sugározza be gyászunkat, amellyel kegyeletünk koszorújába fonjuk az ő megdicsőült nevét. Mélyseges kegyelettel adtuk meg a mi nagy főpapunknak a végső tisztességet. Templomunkból bucsuztattuk és kegyeletünk lángja oltíthatatlanul ég mindannyiunk szívében. Ezt a mélyseges kegyeletet és részvétet, amelyet családja tránt érzünk, mai közgyűlésünk jegyzőkönyvébe foglaljuk, de egyúttal javasoljuk:

határozza el a közgyűlés, hogy dr. Hevesi Simon vezető-főrabbinak archépet megfestetjük hitközségünk számára legnagyobbjaink képsorozatába, hogy képmásában is példa legyen számunkra az ő áldásos élete és munkája.

A FELEKEZET ÉS KÖZÉLET HALOTTAIRÓL

— Mélyseges kegyelettel emlékezünk meg a magyar zsidóság másik nagy halottjáról, Szántó Jenőről, az Országos Iroda alelnökéről, aki számos tisztogatást mindannyiunk halál elismerésére méltóan töltött be és

az önfeláldozásig végezte értékes munkáját a zsidó közügyek érdekében.

Ezután kegyeletes szavakkal parentálta el Elek Arturt, aki mint a Bethlen-téri körzet elnöke, majd mint hitközségi előjáró több évtizedes munkával vívta ki a felekezet halál elismerését. Néhány meleg szóval áldozott az elhunyt dr. Guttmann Mihály rabbiszeminárium rektor, dr. Bársony Tivadar, a Zsidókórház Röntgen-intézete vezetője, dr. Farkas Ignác, a Szeretet-kórház igazgató-főorvosa, dr. Novák Nándor választmányi és Kammer Bernát képviselőtestületi tag emlékének, végül külön emlékezett meg Hegedűs Lóránt elhunytáról, aki mindig nagy megértéssel viseltetett a felekezet iránt. A kegyeletes megemlékezések e hosszú sorát a következő szavakkal fejezte be:

A KÖTELESSÉGTELJESÍTÉS ÁLDOZATAIRÓL

— Végül szálljon kegyeletes emlékezősünk a messze idegenben hazafias kötelességteljesítésük közben életüket vesztett honvédek és munkaszolgálatosaink felé, akik családjuktól távol, az örök béke sírjában mélyben pihennek immár annyi harc és megpróbáltatás után. Vajha a hazafias kötelességteljesítésnek az a közössége, amelynek a messze távolban életüket áldozták,

Nincs ma a magyar zsidóságnak fontosabb feladata...

Stern Samu elnök ezután ismertette, hogy miért kell indemnítást kérni, majd így folytatta:

— Kérjük továbbá az eddigi pótdadónak megújítását az 1943. évre is, egyúttal pedig új pótdadó engedélyezését kérjük oly célra, amelynek fontossága és szükségessége elől, azt hiszem, senki sem zárkozhatik el.

— Indemnítás, eddigi pótdadó, új pótdadó: a mai rendkívüli időkben találja természetes magyarazatát.

Ezután áttérve a zsidóság mai helyzetének ismertetésére, így szólt:

— Sőtét a kép ma is, amelyet föl kell tárnom, de én mégsem és most sem ütöm meg a csüggedés hangját,

hanem változatlanul hitet és bizalmat hirdetek.

Egyetértünk mindannyian abban, hogy nincs ma a magyar zsidóságnak fontosabb feladata, fontosabb kötelessége,

Intézményes biztosítás: 50% pótdadóval

— Elvárjuk és megköveteljük tehát, hogy mindenki teljesítse a kötelességét a munkaszolgálatosok iránt. De

Intézményesen is biztosítanunk kell a szükséges fedezetet erre a célra, épp ezért külön pótdadó kivételét is szükségesnek tartjuk. Mai pénzügyi javaslatunk egyik legfontosabbika erre irányul: gondos méréslekkel 50 százalékos pótdadót kérünk erre a célra.

— De egyik legfontosabb teendőnknek

idehaza új életre kelténé azt a szent közösséget, amely az egyenlő jog igazságában egyesíténé mindazokat, akik a hazáért nemcsak halni tudnak, hanem élni is akarnak.

Végül javasolta, hogy halottaink emlékéit ictassa a közgyűlés jegyzőkönyvébe.

ÜDVÖZLÉSEK

A következőkben ünnepélyes formában megemlékezett mindazokról a felekezeti kiválóságokról, akik életük nevezetes fordulójához értek el: Balassa József professzorral, a nagy magyar nyelvudósról, a képviselőtestület dísztagjáról, aki nyolcvanadik évének küszöbére lépett, Halász Manórról, aki a nyolcvanhoz közel, nemrég aranylakodalmát ülte, Edelmann Jakabról aranylakodalmára és hetvenötödik születése napja alkalmából és dr. Deutsch Ernő nyugalmazott főorvosról, aki betöltötte hetvenedik évét.

Glück Jenő, Szűz Artur és Weiss Artur új előjáróhelyettesek üdvözlése után sajnálattal jelentette be, hogy Mezősi Vilmos, a bosnyákéri templomkörzet elnöke e tisztességéről lemondott, — sokévi önzetlen munkájáért a közgyűlés színe előtt tolmácsolta a felekezet halál köszönését.

Bejelentette, hogy Lakos Jenő, Szepest Jenő, Bock Vilmos és Haller Ferenc pottagokat hívták be a megüresedett képviselőtestületi tagsági helyekre.

mint gondoskodni a munkaszolgálatosokról.

Ezután ismertette az elnök a téliruhagyűjtési akció főbb mozzanatait, az újabb csomagok elküldését, majd így folytatta:

— Ebben az akcióban azonban nincs és nem is lehet szünet ezentúl sem. Mi nem ismerhetünk ezentúl sem fontosabb feladatot, mint azt, hogy megmentsük munkaszolgálatosainkat és ennek az akciónak érdekében mindenkinek meg kell hoznia a tőle telhető legnagyobb áldozatot. Csak megismételhetem itt is, amit a munkaszolgálatosainkért tartott dohányutcai templomi könyörgő istentiszteleten mondtam: — „Nem félnek az Isten haragjától azok az istentelen, önző és elzárkózó lelkek, akik még most sem teljesítik kötelességüket az értünk küzdő, értünk szenvedő testvéreinkkel szemben! A fagyban kékülők ajkai utolsó sóhaja őket vádolta és néma vádjuk is az ő fejükre száll, mert ők felelősek azért, ha rideg elzárkózásuk folytán fagyhalált kell szenvedniük a téli ruha nélkül szűkölködőknek.”

tartjuk azt is és mindent el fogunk követni, hogy biztosítsuk a megfelelő államsegélyeket a munkaszolgálatosok családtagjai részére és biztosítsuk a munkaszolgálat közben elhaltak özvegyét és árva, valamint a rokkantak számára is azt az állami ellátást, amely a hadiözvegyeknek, hadiárvánoknak és hadirokkantoknak jár. Megvan a reményünk, hogy ily értelmi rendelet meg is fog jelenni.

— De az állami gondozáson felül, egyes kiváló esetekben bizonyára a zsidó tár-

sadalom külön támogatására is szükség lesz.

Ha tehát a munkaszolgálatosok szükségleteinek ellátására mindössze 50 százalékos pótdadó kivetésével elégszünk meg, tesszük ezt azért, mert e pótdadón felül további önkéntes áldozatkészséget várunk tehető hit-testvéreinktől e célok javára.

Ezután beszámolt az elnök a különböző eljárásokról, majd ezekkel kapcsolatban a következőket mondta:

— Ugy a munkaszolgálatosok ügye, mint felekezetiünk újabb meg újabb sorskérdései sürűn készítetnek bennünket közvetlen eljárásokra a legilletékesebb helyeken. A mai körülmények között nem könnyű feladat ez. Nem érkezett el még az ideje, hogy ily eljárásaink részleteiről beszámolhassunk és rávilágíthassunk arra, mily nehéz feladat a különböző áramlatok között helyt állni és a helyzetet a felborulástól megóvni. Ha erről egyszer majd beszélni módunk lesz: a tények és az adatok fogják igazolni,

mily lelkiismeretesen teljesítettük tör-fénelmi hivatásunkat a magyar zsidóság érdekében.

— A legutóbbi közgyűlés óta ismételtelen volt alkalmam személyesen érintkezni azok-

kal a legmagasabb fórumokkal, akiket a mi ügyeinkben a döntés joga illet.

A KITERÉSEKRŐL

— Egy új kitérés hullám áramlik végig bizonyos rétegeken. Hiába mondja ki a törvény, hogy aki áttér, továbbra is zsidónak tekintendő, bizonyos jelenségek bizonyos rétegekben mégis olyan hiedelmet keltenek, mintha az áttéréssel könnyíteni tudnának a zsidóságuk folytán rájuk nehezedő sorsukon.

— Itt egy mindennél veszedelmesebb áramlatról van szó, amely a megviselt lelkeket ragadja a hitelhagyás sodrába. Intő és felvilágosító szó nem tud kellőképpen hozzájárulni a kísértésbe kerülő lelkekhez. De ez a felvilágosító intelem is csak akut, helyi kezelése volna ennek a kitérésnek láznak.

A baj okai mélyebben fejenek. Azoknak a lelkeknek a mélyében, amelyek nem erősödtek meg eléggé a zsidóság, a zsidó vallás és hit hagyományaiban, mert sem a családi életben nem látták maguk előtt, sem nevelésükben nem kapták meg azt a példaadást, amely a zsidó hagyományok, a vallásosság és a hit hűségében meggedzette volna őket.

Konzervativizmus: parancsoló követelmény a neológia számára is

— A kongresszusi zsidóságot, amelynek szervezetebe a mi hitközösségünk is tartozik, neológ zsidóságnak szokás nevezni és ez az elnevezés: neológia, nem egyszer vezetett olyan téves értelmezésre, mintha ebben az elnevezésben a neológián volna a fősúly és nem a zsidóságon.

Neológia soha sem jelenthette és nem jelentheti most sem az ősi hagyományok útjáról való letérést. A neológia csupán a világi élet külső formáihoz való idomulás tekintetében nyit szabaddá út a haladás eszméinek és a haladó kor szellemének.

De a vallásosság, a hagyományok tisztelete és követése, tehát a konzervativizmus parancsoló követelmény a neológia számára is és csak a konzervativizmus bástyái védhetik meg hitéletünket azoktól a külső áramlatoktól, amelyek a konzervativizmussal együtt magát a hitet is veszendőbe sodorják.

— A megpróbáltatás mostani napjaiban, jobban, mint valaha kell a konzervativizmus szellemével körülvéteznünk magunkat.

És amikor változatlanul hirdetjük és minden megpróbáltatás ellenére is rendíthetetlenül valljuk hűséges magyarságunkat, ugyanakkor mind mélyebben vissza kell térnünk a zsidó hagyományok ősi konzervativizmusához

és meg kell szűnnie annak a könnyed szellemnek, amely napsugaras jobb időkben egyre szélesebb rétegekre terjedt, meg kell szűnnie annak a szellemnek, amelyet Bródy Ernő úgy jellemzett, hogy rossz zsidók voltunk, de jó magyarok.

Jó magyaroknak kell maradnunk, de jó zsidókká is kell lennünk!

Mert csak az ősi hagyományokból fakadó hit és vallásosság, csúhat meg bennünket a lelki felborulástól és menthet át bennünket

azokba az eljövendő szebb időkbe, amikor ismét Isten szabad napja szabadon süt reánk, mint az egyenlő jogok és az egyenlő szabadságok boldog részeseire.

Végezetül beszámolt az elnök az új körzeti rendszer kiépítésének ügyéről.

Hosszantartó taps és ünneplés honorálta a nagyvonalu elnöki beszámolót, majd sor került a napirend pénzügyi vonatkozású pontjainak tárgyalására.

A NAPIREND TÁRGYALÁSA

Büchler Bertalan pénzügyi előjáró tartotta meg ezután exozéját, amelyet mára pénzügyi bizottságban történt beszámoló alapján részletesen ismertettünk. Hangsúlyozottan mondott hálás köszönetet a közgyűlés színe előtt az adófelszámolási bizottságok elnökeinek és tagjainak önfeláldozó munkájukért s miután az exozé befejezéséül újlag is megindokolta a munkaszolgálatosok érdekében kért új, 50%-os pótdadót azzal, hogy a szegény munkaszolgálatosok ellátásában az összes rétegeknek intézményesen kell részt venniük,

hozzáfűzte ehhez azt a reményét is,

Fábián Béla a végzett munkáról és a további kötelességteljesítésről

Dr. Fábián Béla előjáró, a Hadviselték Bizottságának elnöke szólalt fel ezután:

— Nem vagyok híve azoknak az ünnepi szónoklatoknak — mondotta —, amikor az emberek egymásnak köszöneteket szavaznak. Megvallom őszintén, nem szóltam volna fel a mai közgyűlésen, hogy köszönetet szavaztassak részben névvel megjelölt munkatársainak, részben azon névtelen szavazóknak, akik kivették részüket ebben a példátlanul fontos akcióban, amiről az imént hallották Popper barátom megemlékezését. Azonban azt kell mondani, hogy ez a köszönet illeti dr. Jordán urat, hogy, kilátte

hogy ezt a példát az egész ország zsidósága, ugyancsak intézményesen, követni fogja.

Dr. Munkási Ernő főtitkár olvasta fel ezután a pénzügyi javaslatokkal kapcsolatos, határozati javaslatokat, majd megkezdődött az általános vita.

Dr. Jordán Lajos a munkaszolgálatosok téli ruhaakciójával és az 50%-os pótdadóval kapcsolatosan tett észrevételei után

Komoly Ottó, a Cionista Szövetség elnöke, a feltétlen helyeslés hangján emlékezett meg mindazokról, az intézkedésekről, amelyek a mai rendkívüli idők rendkívüli problémáinak megoldása érdekében történtek és történnének. Szükségesnek tartotta, hogy ezúttal is, mint legutóbb a hatodik körzet közgyűlésén, felkérje Stern Samu elnököt, hogy presztízse révén teremtsen meg a magyar zsidóságnak azt a szervét, amely kifelé és befelé egységesen képviselje a zsidóságot.

POPPER LAJOSNAK, A GYÜJTÉSI AKCIÓ VEZETŐJÉNEK, FELSZÓLÁLÁSA

Popper Lajos, a következő felszólaló, annak a bizottságnak nevében, amelynek vezetőjeként a munkaszolgálatosok téli ruhaakciójának lebonyolítását vállalta és végzte, adott ezután felvilágosítást az akció lebonyolításáról. Hangsúlyozta, hogy

miután aránylag rövid idő állt rendelkezésre, szeptembertől novemberig úgyszólván éjt-napot összetéve dolgoztak valamennyien, hogy a szükséges téli ruhaneműk egybegyűljenek és mihamarabb eljussanak a munkaszolgálatosokhoz.

Ő maga, — polgári foglalkozását félretéve — minden idejét ennek a munkának szentelte, mert azoknál, hogy gondoskodni kellett az akció sürgős lebonyolításáról, jelentéseket is kellett tenniük a minisztériumnak; állandó tárgyalásokat folytatniok az illetékes hatóságokkal. Emellett a közbeeső nagyünnepek több hetet elvontak a munkától. Valamennyien, akik munkával és áldozatkészséggel vették ki a részüket ebből az akcióból, nyugodt lélekkel vállalták a történelem ítélszéke előtt a felelősséget mindazért, amit végeztek. Köszönetet és elismerést nem kérnek (Pető Ernő dr. elnök helyettes: Megilleti a köszönet!) nem is várnak ezért, mert kötelességet teljesítettek: mikor ezt a munkát igyekeztek a legtökéletesebben elvégezni: A maga részéről csak azt hangsúlyozhatja, hogy, ha ismét szükség lesz rá, újra nekiáll s ugyanolyan lelkesedéssel és lelkiismeretességgel, de pontosan ugyanúgy, mint ahogy csinálta, fogja végezni ismét ugyanazt a munkát, mert meggyőződése és lelkiismerete szerint úgy a lebonyolítás, mint az adminisztráció módjára ez volt az egyetlen helyes út.

Lelkes eljenzés és taps fogadta Popper Lajos szavait.

a golyót, amellyel azonban máshová talált, mint ahová célzott... Popper barátom nyugodt, rendes hangon, úri módon válaszolt, annak a nyugodt öntudatával, mint aki tisztes munkát végez.

Popper barátom sok más barátunkkal együtt két hónap alatt olyan munkát végezt, amelynek eredményét a következőkben fel fogom tüntetni.

Kérem a közgyűlés tagjait, ne vegyék rossznéven, ha hosszú listát olvasok fel. De ez a hosszú lista két okból érdemel említést.

Az összegyűjtött holmik embereket védtek meg a fagyhaláltól.

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ A GYÜJTÖTT TÉLI HOLMIKRÓL

Részletes beszámolót adott ezután arról, hogy milyen téli holmikát továbbított a hitközség az adományokból és bevásárlásokból a szegénysorsú munkaszolgálatosoknak. Eszerint

az október-novemberi akció során

10.510 takaró, 4.358 kis kabát, 94 öltöny, 25.429 ing, 13.210 alsónadrág, 18.424 pullover, 14.102 harisnya, 8.331 felsőkabát, 382 bakkanás, 671 cipő, 18.128 kesztyű, 19.163 sál, 17.801 kapca, 41 overall, 12.814 érmelétrő, 11.805 nadrág, 11.650 jűvédő, 16.089 sapka, 10 térdnadrág, 1.507 szőrmemellény, 256 tollmellény, 11.618 zsebkendő, 3.530 mellény, 11.700 meleg alsó, 29.900 zokni, 4.330 térdmeletrő, 12.700 szappan és 7.050 vegyes holmi jutott az akció során a munkaszolgálatosoknak.

ELISMERÉS STERN SAMUNAK

Mikor erről a munkáról megemlékeztem — folytatta dr. Fábán Béla —

legelsősorban meg kell emlékezni a Pesti Izr. Hitközség elnökéről, Stern Samuról (lelkész életrész és taps), büszke vagyok arra, hogy a Pesti Izr. Hitközségnek Stern Samu az elnöke, büszke vagyok arra, hogy ebben az akcióban ő olyan mértékben vette ki a részét, mint amilyen mértékben a hitközség elnökének és az Országos Iroda elnökének ki is kellett vennie a részét.

Ő az akciót nem úgy tekintette, mint a hitközség „egykézi” akcióját, hanem mint a hitközség akcióját. Meg kell említenem, hogy az akcióban az önkéntes munkások hatalmas tömege vett részt. Sokan közülük itt ülnek velem szemben, itt ülnek a képviselőtestület tagjai sorában, résztvettek az akcióban tekintet nélkül arra, hogy hadviseltek-e, vagy nem. Mert ebben a kérdésben minden képviselőtestületi tag nemcsak adekvációjával, hanem munkájával is ezerszorosára rendelkezésünkre állt.

És a hitközség, amely még ezekben a nehéz időkben is megmutatta, hogy nemcsak a pesti izraelitáknak hitközsége, hanem az egész magyar zsidóságnak méltán vezetője,

megmutatta összességében és egyedében egyaránt, magáévá tette azoknak ügyét, akik odakint szenvednek, akik odakint a harag és a hitét teljesíteni kötelekéséért és magáévá tette azoknak ügyét, akik idehaza teljesítik köteleességüket.

Ezután így folytatta:

NE LEGYEN FRAKCIÓZÁS

— A magyar zsidóság mai nehéz helyzetében mindig azt szoktam mondani, hogy a magyar zsidóságnak történelmileg kell viselkednie. Mindig tudnia kell, hogy mit csinál. Meg kell állapítanom, hogy ezekben a keserves időkben a magyar zsidóság tudta, hogy mit csinál. A magyar zsidóság nem bálondult meg, pedig bizony ezek az idők alkalmasak voltak arra, hogy a zsidók elvesztésük kontenansukat és megbalonduljanak.

Ma le az a kérdés, hogy a zsidóság ne frakciózzon.

A magyar zsidóságon belül természetesen ellentétek mindig lesznek, amíg élnek emberek, két fej nem gondolkozhat teljesen egyformán. Mindig lesznek különböző kérdésekben különböző elfogulások. A magyar zsidóság demokratikusan gondolkodik és nem kívánunk megtiltani, hogy az emberek különbözőképpen gondolkozhassanak. De a frakciózás, politikai és társadalmi sze-

rint való elkülönítődések soha ne vigyék egyetlen társadalmi rétegünket arra az útra, amely uton csak a magyar zsidóság katasztrófája következhet be.

Most következett el az az idő, amikor hatszor is meg kell gondolni, amíg egyszer cselekszünk.

Mert egy-kellőleg meg nem fontolt cselekedetnek olyan következményei lehetnek, amelyeket ezután csak egyáltalán nem, vagy csak nagyon nehezen lehet jóténni. Tisztelettel kérem, vigyék be a magyar zsidóságba azt az érzést, hogy

a magyar zsidóság csak az ősök útján járva juthat el a boldogabb jövő felé, ha hűséges marad azokhoz a hagyományokhoz, amelyek a magyar zsidóságot egészen különleges helyzetbe juttatták Európa Keletének zsidósága között.

Két eszménk volt, amelyek őseink útját meghatározták, amelyek a mi utunkat is meghatározzák. (Élénk taps.) Se magyarságunkból, se zsidóságunkból nem engedünk — különösen a mai időkben. E nehéz időkben, amikor eldől az egész magyar zsidóság jövője, a magyar zsidóság őrizze meg

hidegvérét, tartsa épségben idegeit és vigyázzon, hogy ne legyen olyan frakciózus mozgalom, amely a magyar zsidóság egységét meg akarja tépázni. Mi az ősök hagyományaihoz, irányához való ragaszkodás útján juthatunk oda, ahol voltunk, a szebb, békésebb, boldogabb világba, olyanba, amintöben azelőtt éltünk. (Lelkes éljenzés és taps.)

Fábán Béla mélyhatású szavai után Stern Samu elnök tette meg észrevételeit a vitában elhangzottakra.

A közgyűlés ezután egyhangúlag hozzájárult az előterjesztett pénzügyi vonatkozású határozati javaslatokhoz,

majd dr. Munkácsi Ernő főtitkár indokolta meg a napirend következő pontját, amely a belső templomkörzetek megalakítása körül tesz alapszabálymódosító javaslatokat. Miután a közgyűlés ezekhez is egyhangúan járult hozzá, dr. Csergő Hugó oivasta fel az előjáróság előterjesztését a választmányban megüresedett két tagsági helybetöltéséről. Vitéz Adalárd indítványára a két helyre a képviselőtestületi tagok sorából dr. Berend Bélát és dr. Weinberger Lipótot választották meg, mire a közgyűlés az elnök lelkes éljenzése közben végetért.

Harminc évvel ezelőtt lett Heltai Ferenc Budapest székesfőváros főpolgármestere

Február 15-én volt harminc esztendeje, hogy Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága a főpolgármesteri székre ültette Heltai Ferenc országgyűlési képviselőt, a Gázművek vezérigazgatóját. Abban az időben három jelöltet ajánlott az uralkodó és ezek sorából választhattak a városatyák. I. Ferenc József leiratában első helyen szerepelt a zsidóvallású Heltai Ferenc neve. És a magyar főváros polgárságának reprezentánsai óriási szótöbbséggel emelték a magas méltóságra az első helyen szereplő férfit. Heltai Ferenc ötszörannyi szavazatot kapott, mint a másik két jelölt együttvéve.

„HITEMET SOSEM FOGOM ELHAGYNI“

Sokszínű és tevékenységben gazdag élet jutott „végállomásához”. Heltai Ferenc főpolgármesterségével. Hoffer Lőrinc szentesi gabonakereskedő nagytehetségű fia sok szép tanulmányt írt, sok jelentős alkotást mutatott fel és sok kiemelkedő beszédet tartott úgy a magyar képviselőházban, mint a delegációban addig, amíg Budapest székesfőváros élére állították. De bármilyen pozíciókat is kapott és akármilyen megiszteltetésekkben is részesült, mindig tántoríthatatlan híve maradt ősi vallásának.

— Zsidó vagyok, az is maradok... Hitemet sosem fogom elhagyni — mondotta Heltai Ferenc főpolgármester az Egyenlőség munkatársának, aki azzal a kérdéssel fordult hozzá, mit szól az Alkotmány szerződés támadásaihoz? Ez a lap ugyanis „zsidó ügyet” akart csinálni abból a tényből, hogy a főpolgármesteri székre került politikus az izraelita vallásfelekezet tagjai közé tartozott.

A SZENTESI ÜZLETTŐL A FÖRENDHÁZIG

Hoffer Lőrinc, a jómódú szentesi gabonakereskedő, nagy gondnal és áldozatkészséggel nevelte és neveltette Ferenc fiát, aki édesapja üzletében ismerkedett

meg a gyakorlati közgazdaság alapelemeivel.

Hajlamai már fiatalon az újságírás felé hajlottak. 1881-ben az Ellenőr közgazdasági munkatársa, 1883-ban a Nemzet közgazdasági rovatvezetője lett.

1887-ben akart első ízben mandátumot szerezni. Az oklándi kerületben lépett fel, de megbukott. Csak 1896-ban foglalhatott helyett a képviselőházban, amelynek — a koalíciós periódus kivételével — 1913-ig tagja maradt. Amikor most harminc esztendeje főpolgármester lett, természetesen leköszönt mandátumáról. A király két nappal később a főrendiház örökös tagjává nevezte ki.

A KÖZÖS DELEGÁCIÓ NAGYTEKINTÉLYŰ TAGJA

1904-ben Heltai Ferenc tagja lett az osztrák és magyar parlamentek kiküldötteiből alakult úgynevezett „közös delegáció”-nak és felszólalásaival itt is nagy tekintélyre tett szert. Pénzügyi és gazdasági problémákon kívül, főleg a flotta-kérdések érdekelték. 1904-ben széles körök érdeklődése fogadta A magyarság a hadseregben című tanulmányát, amely körül komoly vita fejlődött ki.

1913 február 15-én lett Heltai Ferenc Budapest székesfőváros főpolgármestere és — 1913 augusztus 11-én már el is költözött az élők sorából.

Holttestét hazahozták Ischlből. A gyászszertartás első része az Oszlop-utcában zajlott le. Heltai Ferenc házában, ahol olyan sokszor fordultak meg az osztrák és magyar politikai élet ismert szereplői. Dr. Kiss Arnold budai főrabbi bucsúztatta a főpolgármestert, Lázarus főkanonok pedig elénekelte a halotti imát. Azután a városi bucsúztatás következett. A fekete drapériákkal bevont udvaron Bárczy István polgármester és Hoek János országgyűlési képviselő, józsefvárosi plébános mondtak utolsó „Isten hozzád”-ot.

A Pesti Izraelita Hitközség Belső-Terézvárosi körzetének szervező ülése

A Pesti Izr. Hitközség amaz elhatározásának megfelelően, amely szerint az eddigi körzetek mellett, belső körzeteket létesít, február 11-én tartotta elsőnek szervező ülést a Belső-Terézvárosi Körzet. A szervezési előmunkálatokat a körzet területén évek óta eredményesen működő Belső-Terézvárosi Vallásgondozó Bizottság végzi. Annak elnöke dr. Schäfer Zsigmond hívta egybe a Belső-Terézvárosi szervező ülést, amelyen nagy számmal vettek részt a körületben lakó hittestvérek. Az ülésen megjelent dr. Kertész Adolf szertartási előjáró vezetésével a hitközség szertartási ügyosztálya: Weiss Artur előjáróhelyettes, Gelber László főtanácsos és dr. Katona József előadó. A hitközség részéről jelen volt még dr. Rosenák Miksa előjáró, továbbá dr. Politzer Gusztáv és Bruszt Elek előjáróhelyettesek.

Dr. Schäfer Zsigmond elnök az ülés megnyitása után kegyeletos szavakkal emlékezett meg a felekezet nagy halottjáról, dr. Hevesi Simon vezető-főrabbról, akinek személye, egyénisége, pápi és emberi értékei mindig emlékeztetnek lesznek a magyar zsidóság számára. Rátérve az ülés tárgyára, válaszolt a VI. ker. körzet megszervezésének történetét, rámutatott arra, hogy a körület új széles rétegeinek bevonását hozza magával a körzet megszervezése és kifejezést adott annak a reménységének, hogy olyan vezető gárdája lesz az új körzetnek, amely a csatlakozó lelkes hittestvérek hosszú sorával karöltve, csak hasznára és idővére lesz az egész hitközségnek. Dr. Politzer Gusztáv megemlékezett a körzet nagy fiáról, azokról a nagyszerű elődokról, akik életük munkásságával és példájával diszere váltak az egész körületnek. Arra hívta fel az utódokat, hogy az ő nyomdokaikon haladva fejlesszék tovább a körzet életét. Dr. Rosenák Miksa előjáró nagy megelégedéssel látja, hogy a VI. kerületi zsidó élet új virágzásnak indul, ő is visszaemlékezett a körület szép múltjára és a VI. kerületi nők egyesületbe tömörítését sürgette. Dr. Kertész Adolf előjáró felszólalásában kifejezte, hogy a hitközség előjárósága sok bizalommal tekint a most alakuló körzet munkájára, nemcsak a tevékenység, eredményes munkát vár a körzet leendő vezetőitől, hanem hite és meggyőződése, hogy a VI. kerület új erőssége és mentővére lesz a hitközségnek, otthona a kulturának és karitásznak, nemcsak emberbaráti és művelődési intézményeknek. Dr. Váronyi János örömmel látja, hogy a terézvárosi zsidó hittestvérek ismét magukra találtak és nemcsak nekibuzdulással fogtak hozzá a felekezeti munkához. A körület szép hagyományai és dicső története, amelyből a Terézváros polgárai mindig becsülettel és hűséggel kivették részüket, záloga az új körzet szép jövőjének. Utána dr. Hochfelder Ödön javaslatot tett állandó szervezőbizottság megalakítására. Az előterjesztést az ülés egyhangúlag elfogadta, majd befejezésül dr. Eisenberg Béla segédrabbi Isten áldását kérte a körzet munkájára. A bizakodó hangulatú ülés az elnök megkapó zárszavai: ért véget, amelyekben összefogó, lelkes munkára buzdította az új körzet tagjait.

A Pesti Izraelita Hitközség előadásai

Február 21-én, vasárnap: A Magyar Zsidó Szabadegyetem keretében: dr. Cseh Arnold: *A zsidó ember lelki élete.* (XIV., Bosnyák-tér 12.) D. u. 1/25 órákor;

Február 25-én, csütörtökön: Ugyancsak a Magyar Zsidó Szabadegyetem keretében: dr. Kohn Zoltán: *Bergson* (VII., Sip-utca 12. II. 33.) D. u. 1/27 órákor;

Február 27-én, szombaton: Komoly Ottó vezetésével vitaest: *Zsidó öngyűlölet — zsidó öntudat* címmel. (V., Csáky-utca 3., félmelet.) Este 7/47 órákor.

Hetvenkét gyermek elindult Palesztinába...

Az elmúlt hét kedd délutánján megkapó jelenet színhelye volt a Keleti pályaudvar csarnoka. A bukarésti gyors különkocsijában 72 gyermek indult el Palesztinába. Az érdekelt köröket már hónapok óta foglalkoztatta a gyermekalija kérdése, amely Magyarországról többszáz gyermeknek Palesztinába való folyamatos kijuttatását teszi lehetővé. Óriási nehézségek leküzdése után nagy erőfeszítésekkel sikerült végre a külföldi és hazai Palesztina-intézményeknek a nehézségeket leküzdni és olyan kielégítő megoldást találni, amely 3—4 heti időközökben kisebb csoportokban valósítja meg Románián, Bulgárián, Törökországon és Szírián keresztül a palesztinai utazást. Január elején indult el az első 50 főből

álló csoport és alig egy hónap leforgása után sikerült immár a második csoportot útnak indítani. A gyülekezés a Bethlen-téri iskola tornatermében történt, ahol a cionista szervezetek és a Pártfogó Iroda emberei ellenőrizték a gyermekeket. Itt folyt le a megható búcsúzkodás, mely után a gyermekek felsorakoztak, csomagjaikat felrakták a készenváró társzékere és vezetőikkel kisebb csoportokban elindultak a pályaudvar felé...

V. Irodalmi Matiné

A Pesti Izraelita Hitközség által rendezett irodalmi matiné sorában vasárnap folytatták a „Magyar klasszikusok a zsidóságról” sorozatot. Ezúttal Rákosi Jenő és Viktor műveit ismertették. Bevezető előadást dr. Balagi Ernő tartott. Rákosi Jenő műveiből Nagy György olvasott fel három cikket: a tisztaeszlári tárgyalásról, a Váronyi felfedező „Weiszfeld”-cikket és „De profundis” címen a kommunisták börtönére való visszaemlékezést. A cikkek drámai ereje lenyűgözte a hallgatóságot. Simon Zsuzsa Rákosi Viktor két megkapó novelláját mutatta be. Mindkét kiemelkedő művészt lelkesen megtapsolták. Viharos tetszést keltettek Aitai Adler Viktornak Fraknoi Károly kíséretével előadott hegedűszámai. Paganini, Goldmark és Ernest Bloch műveiből.

A VI. Irodalmi matiné 1943. február hó 21-én, vasárnap délelőtt 11 órákor lesz V., Hollán-utca 21/b. alatt. Az „Új héber költők” sorozatban Csernichovszky és Avigdor Haméiri műveiből ad elő Keien Dóra. Bevezetőt mond: Bródy László. A zenei részben Dénes Vera gordonkaművésznő és Fraknoi Károly karnagy működnek közre. Belépődíj nincs.

Tíz nap — kilenc darab a Goldmark-teremben

Február 20-tól 28-ig két bemutatóest lesz (*Aida* és *Tavaszi kabaré*) és a játékrand legkedveltebb darabjaiból 7 kerül előadásra.

A közönség érdeklődése mindenekelőtt Verdi grandiózus alkotása, az

AIDA

felé irányul, mely február 22-én és 24-én kettős szereposztásban szólal meg Komor Vilmos vezényletében. A dalmű hangversenyszerű előadásban is óriási feladatot ró a szereplőkre. Rella Gabriella, Róna Vera, Spiegel Annie, Sik Olga, Fehér Pál, Füredi Károly, Kálmán Oszkár, Ernster Dezső, Lendvay Andor, Ney Dávid és Somogyi Piri a megerősített zene- és énekkar hetek óta próbál a minél tökéletesebb előadás érdekében.

A másik premier, a

TAVASZI KABARÉ

február 23-án és 28-án kerül színre. Női Károly két bohózata (*A cég araja* és *Sabinné elrablása*), Nádassy László két tréfája (*Carmen-ni az Operába* és *Kézeg és Fe-*

nyő), Herendi Manci, Róbert Mária és Lénárd Béla magánszámait, Szilágyi Bea és Komor Ági táncszáma, továbbá Salamon Béla, Ormos Béla, Radó Sándor, Fenyő Árpád, Békeffy Róbert, Molnár József, Rajna Alice, Pártos Erzsébet, Lakos Klári, Elek Zsuzsa, Ferenczy Ágnes és Pór Irén közreműködése biztosítja a kabaréműsor sikerét, melyet Nádassy László konferánszai kísérnek végig. Külön érdekessége lesz Spiegel Annie és Darvas Ibolya kettőse „A windsori vig nők” c. operából, amit scénírozott keretben adnak elő. Mindkét előadásra minden hely foglalt.

A két bemutató körül a régebbi darabok csoportosulnak.

Az operai műsorból febr. 27-én, szombaton az eredetileg febr. 10-ére kitűzött Hoffmann meséit játsszák. A febr. 10-iki jegyek megtartják érvényességüket.

A másik operai előadás vasárnap, febr. 28-án délután lesz, amikor a *Sevillai borbély*-t ismétlik.

A februári műsorban vasárnap, 28-án délelőtt szerepel a játékrand Lakner bácsi gyermekelőadása *A kis csavargó* című regényes gyermekoperettel.

MŰSORNAPTÁR:

			Helybiztosítás
Febr. 20. szombat	1/2 7	A gazdag lány	—
Febr. 21. vasárnap	1/2 3	Kézeg és Fe-	—
Febr. 21. vasárnap	1/2 7	nyő	—
Febr. 22. hétfő	0	Az ismeretlen lány	—
Febr. 23. kedő	1/2 7	Aida (bemutató)	0/2, 2/3,
Febr. 24. szerda	0	Tavaszi kabaré (bemutató)	VII,
Febr. 25. csütörtök	1/2 7	Aida	0/1, 2/4,
Febr. 27. szombat	0	Takács Alice	—
Febr. 28. vasárnap	1/2 11	Hoffmann meséi	—
Febr. 28. vasárnap	1/2 3	Lakner bácsi gyermekelőadása	—
Febr. 28. vasárnap	1/2 7	Sevillai borbély	—
Febr. 28. vasárnap	1/2 7	Tavaszi kabaré	—

FREGOLAN

FÜRDŐNÁDPASZTA

HOFERRE TISZTIT — NEM KARCOL

A Magyar Zsidó Szabadegyetem előadásai

Sós Endre előadása a debreceni zsidóság történetéről

Csütörtök este Sós Endre tartott előadást a hitközség dísztermében a debreceni zsidóság történetéről. Rámutatott arra, hogy 1840-ben jutottak Debrecen városába, mint állandó lakosok, az első zsidók. A „választott hites közönség”, amely a mai törvényhatósági bizottságnak felelt meg, rendkívül szigorúan bírálta el a folyamodó zsidók kérvényeit. Csak az *nyert bebocsátást, aki hatósági bizonyítvánnyal tudta igazolni kifogástalan magaviseletét. Így tehát kizárólag becsületes zsidók kaptak lakhatási engedélyt...* A hazafias gondolkodású zsidókat Debrecenben szívesen fogadták be az 1848–49-es nemzetőrség tagjai közé is. A szabadságharc bukása után, a császári biztos parancsára, elmozdították a magyar érzésű hitközségi vezetőket. *Erdekes momentum a debreceni zsidóság történetének az a határozat, amellyel a Bach-korszakban a hitközség visszautasította az uralkodó templom céljára szánt ajándék-telkét, mivel megalázónak tartotta az ennek ellenében kívánt reverzális aláírást.*

Az előadó ezután a debreceni zsidóság reprezentatív embereit vonultatta fel a hallgatóság előtt: dr. Bálkányi Miklóst, aki megteremtette a város telefonhálózatát; Szántó Győzöt, akinek a nevéhez fűződött a Közhazsnu Munkáskertek Egyesülete; Szántó Sámuel, aki megalapította a Debreceni Kölcsonös Segélyező Egyletet; Lőfkovits Árturt, aki lerakta a Déri-muzeum alapjait és bőkezű pártfogója volt a Csokonai Körnek; dr. Kardos Albertet, a „Debrecenitodomány” országosnevű művelőjét; dr. Bakonyi Samut, Debrecen függetlenségi párti képviselőjét, a Hadikormány designált igazságügyi államtitkárát; dr. Kardos Samut, báró Wesselényi Miklós jeles életrajzíróját és dr. Popper Alajost, a „jó orvos”-t, aki Zelizy Dániel „Debrecen sz. kir. város egyetemese leírása” című művében megírta a debreceni zsidóság első megbízható történetét. Debreceni zsidó orvos volt egyébként Ujházi Bernát (később Károly) is, akinek fiából, Ujházi Edébből a legnagyobb magyar színművészek egyike lett.

Dr. Herskovits Fábán előadása: Achad Haam

Achad Haam Ascher Ginzberg tróti neve. Ukrajnában született. Chasid környezetben nevelkedett. Tizenhétéves korában már olyan kivételes héber tudással rendelkezett, hogy a környékbeli rabbik hozzá fordultak talmudi és haláchikus problémáikkal. Közben filozófiai, történelmi studiumokkal is foglalkozott. Majd a „haskala” hatása alá került. Belekapsolódott a Pinsker által irányított „chovevé-Cion”-mozgalomba és a politikai cionizmus megindulásakor már az oroszországi zsidóság egyik legtekintélyesebb vezére. Mint a „Hasiloach” szerkesztője megalapítója lett az első irodalmi nivóju modern héber folyóiratnak. Mint író, megteremtette a modern héber prózát és mint korának nagy tanítómestere, döntő hatással volt az egészséges zsidó szellem kialakulásában. Achad Haam zsidó tudásának és zsidó szellemének kimeríthetetlen erejével küzdött azok ellen, akik le akarták tagadni a zsidóság lényegét és legszentebb álmait. És azok ellen is, akik nemzeti gondolat mellett fölöslegesnek vélték a zsidóság örök szellemi értékét és szent tradícióját. Gyönyörű tanulmányokban írt a „Nemzeti nevelés”-ről,

a „Szellem ujjászületéséről”, Mózesről, a zsidóság lényegéről stb., stb. Írásai, az „Al Párasát Derachim” (Választon négy kötetben jelentek meg. 1927-ben halt meg 71 éves korában, Tel-Avivban.

Dr. Katona József előadása: Letört faágak

Február 6-án, szombaton este a Csáky-utcai templomkörzetben tartotta ankétját „Letört faágak” címmel a hitehagyás betegségéről a Magyar Zsidó Szabadegyetem, karöltve a Zsidó Kultúra Barátainak Társaságával. Dr. Berkovits József mondott bevezetőt, amelyben kegyeletes szavakkal emlékezett meg dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi elhunytáról és a zsidóság nagy gyászáról.

A hitehagyás betegségéről dr. Katona József beszélt, részletesen rámutatva mindazokra a problémákra, amelyek a hitehagyással kapcsolatban felmerülnek. Ismerlette ennek a kérdésnek belső okait, neveleszi, egyéni és közösségi összefüggéseit és az irodalomból vett példákkal világította meg azokat a lélektani rugókat, amelyek a hitehagyást jellemzik. Ludwig Lewisohn és Jakob Wassermann nyomán bemutatta a kitérésnek iskolapéldáit, azoknak pszichológiai és jellemi képt, Theodor Lessing alapján pedig azokkal a lelkesítő kérdésekkel foglalkozott, amelyek a kitérték életében felmerülnek, majd Werner Sombart kutatásaival a kérdés gazdasági és társadalmi hátterét vette vizsgálat alá. Bemutatta a zsidóság számának alakulását a különböző századokban Arthur Ruppín Szociológiája alapján, majd a kitérték statisztikájának ismertetésére tért át. Befejtésül pedig kifejtette azokat a feladatokat, amelyeknek megoldásával eredményes hitvédelmi munkát lehet végez.

Az előadás után hosszú érdekes vita alakult ki.

Dr. Pásztor József: A zsidó szociális lelkület

Február 11-én, csütörtökön este dr. Pásztor József, a Pártfogó Iroda főtítkára tartott előadást A zsidó szociális lelkület kialakításáról. Bevezetőjében megemlékezett dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi elhunytáról, mert a magyar zsidóságnak ez a nagy pupja az első köztartozott, aki a szociális gondolat rendkívüli jelentőségét hirdette és az egyéni jótékonyág mellett a szociális gondoskodás fontosságát hangsúlyozta.

Az előadó azután azt vizsgálta, hogy mit is jelent a „szociális lelkület”? Abból indult ki, hogy csak a közösség szolgálatában valósítható meg az igazi szociális felfogás, ami voltaképpen nem más, mint a jó önzetlen és tudatos művelése a köz érdekében.

A szociális lelkület kialakításának alapja: a család. Azután az ifjúság következik, hiszen az új szociális eszmék mindig az ifjúságnál találunk hálás talajra. Nagy szükség van szociális szellemű papokra és tanítókra.

Ki kell nyitni a nemlátók és a behúnyt szemmel járók szemét. Ismernie kell mindenkinek társadalmunk népszerűségeit és életritmusát. Ezt szolgálja új szociográfiai intézetünk. Tanuljunk meg más egyházaktól a belső misszió módját. Nemcsak ruhával és élelmiszerral kell ellátni az elesetteket, hanem lelki vigasszal is.

Világmarkár
Orléai választék
Kéjen ártérvéket
STANISZBERGYAR
BUDAPEST VII.
KAKOZI 60.
Gramofonok
Lempekh.

A HETI SZIDRA

Vasárnap, február 21. Addár Risaum
hé 16. Hétfő 17. Kedő 18. Szerda 19.
Csütörtök 20. Péntek 21. Szombat be-
köszönt 5 óra 5 perc. Kimenetele 6 óra
5 perc. Szombat 22. Heti szidra: Ki
Szász. Haftóra: Vájhí Jomám rabbim...
(Királyok, 1. 18.)

Szombati heti szidránk: Tecávve

Ez a heti szidránk az örökmécses szent olajának elkészítésére ad utasítást. És megparancsolja a mindennapi áldozat bemutatását, a papiruhák elkészítését, a füstölőket, oltárának elkészítését, Áronnak és fiainak felavatását.

„Te pedig rendeld el Izrael fiainak, hogy hozzanak törött tiszta faolajat a világítás-hoz, az örökmécses felgyújtásához.”

A templom szent olaja örök példázata Izraelnek. Szétlört olaj, mint amilyen szétlört Izrael szomorú lelke. Tiszta olaj, mint amilyen tiszta Izrael szíve. És világító olaj, mint amilyen világító a zsidóság élete és példája.

Csodálatosan szép Midras-költészet kapcsolódik az olaj szimbólumához. Leírja a Midras, hogy az olajfa gyümölcsét, az olajbogyót letéplik, összegyűjtik, préselik, szétlörtik...

És mindezek után: az olaj világít!
Izrael népét is lépdesték és örülték. Így mondja a Midras. És mégis mi lett? Kigyult a mécses, amely világít, kigyult a Tíz Igé, mely beragyogja az emberiség sötétségét, kigyult a felebaráti szeretet törvénye, mely megtanította szeretni a gyűlölködő világot. Vessük szívrünkbe a heti szidrának ezt az elmékedését és tanuljunk belőle. Van más gyümölcs is, mint az olajbogyó, van disze-szbb, szebb, de egy sincs, amely olyan szerény volna, egy sincs, mint amelyik olyan messzire tudna világítani, mint az az olaj, melyről szól a Tórának e heti leckéje...

— Hevesi Simon emlékezete Nagyváradon. A nagyváradi hitközség templomában február 12-én, péntek este dr. Vajda István főrabbi emlékezett meg arról a mérhetetlen csapásról, amely a magyar zsidóságot Hevesi Simon dr. távozásával érte. Mózes-sel hasonlította őt össze, aki látta az igét földjét, de oda be nem léphetett. Hevesi is hirdette az istenhit magaslatairól egy elkövetkező szebb korszak örömeit és áldásait, de neki magának nem adatott meg, hogy ezt az időt elérje. A kegyeletes megemlékezést a templomot megtöltő hívek serege mély megindultsággal hallgatta végig.

— Emléktáblát helyeznek Heltai Ferenc lakóházának előcsarnokába. A Budai Izr. Hitközség előjárósága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy emléktáblát kíván helyezni annak a Keleti Károly-utcai háznak az előcsarnokába, amelyben Heltai Ferenc, Budapest zsidóvallású főpolgármestere lakott. A hitközség az emléktábla ügyében átirattal fordult a Budai Izr. Nagyülethez, amely ma Heltai Ferenc lakóházának tulajdonosa.

— Könyörgő istentisztelet. A Kolozsvári Hadviselték Bizottsága március 7-én, a kolozsvári izr. templomokban könyörgő istentiszteletet tart a munkaszolgálatosokért.

H I R E K

— AZ ISTENTISZTELETEK RENDJE A TEMPLOMOKBAN. A Pesti Izr. Hitközség templomaiiban pénteken este mindenütt 5.15 szombaton reggel mindenütt 7, délelőtti (Rumbach, Páva, Zuglói) 9, a többiben 10 órakor, szombaton délután (Nagyfaluvaros, Páva) 4, (Csáky, Aréna, Bethlen, Zuglói) 4.15, (Hősök, Rumbach, Fia- és leány-erőház) 4.30, szombaton este mindenütt 6 órakor kezdődnek az istentiszteletek. Hétköznap reggel 7, este 5.15 óra az istentiszteletek kezdete. — A budai templomokban péntek este 5, szombat reggel 7, délelőtti 10, délután 3 (ifjúsági), este 5.50 órakor kezdődnek az istentiszteletek. Hétköznap reggel (Öntőház, Ujlak) 7, hétfőn és esütőrtökön (Lágymányosi), 8.45, este 5 az istentiszteletek kezdete.

— Könyörgő istentisztelet Ujpesten. Az újpesti templom fényei mind kigyultak február 14-én, vasárnap délután: az újpesti zsidóság könyörgött harctéri fiaiért. A gyülekezet mélyszégyen áhitatától körülveve, a nyitott frigyszekrény előtt dr. Friedmann Dénes főrabbi küldött megrázó könyörgést az Urhoz a messzi távolban kötelességüket teljesítő munkaszolgálatosokért és harcoló honvédekért. A templomban, ahol az Ujpesten szolgálatot teljesítő munkaszolgálatosok is népes küldöttséggel képviseltették magukat, a Pesti Izr. Hitközség Hadviselték Bizottságának képviselői is megjelentek, élükön Ripper Frigyes előjáró vezetésével.

— Kulturdélután a józsefvárosi templomkörzet rendezésében. A VIII. kerületi templomkörzet február 23-án a Hitközség dísztermében (Síp-utca 12. II. em.) kulturdélutánt rendez, amelyen megjelenik és főszóval dr. Boda Ernő, a P. I. H. elnökhelyettese, dr. Hevesi Ferenc rabbi előadást tart „A zsidó miszticizmus kezdetei” címmel, Abrahamson Manó főkantort pedig zsoltárokat énekel.

— Február 21-én lesz az Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Országos Egyesületének közgyűlése. Az Izr. Felekezeti Alkalmazottak Országos Egyesülete február 21-én, vasárnap d. u. fél 6 órakor tartja a Pesti Chevra Kadisa dísztermében (VII., Erzsébet-körút 26.), a dr. Hevesi Simon vezetőfőrabbi elhalálása miatt elhalasztott rendkívüli közgyűlést. Ezen a közgyűlésen választja meg az egyesület új elnökét.

Szönyegjavítását

a legtökéletesebben végzi: EHRENFELD GÉZÁNE, Izabella-utca 67.

Január 28-án meghalt Verebélyen

Löwinger Frigyes

élt 84 évet.

40 évig volt a Szentegyletnek vezető tagja.

Siratják: felesége, gyermekel, menyei, vejai és unokái.

Béke hamvaikra.

— Aranylakodalmom. Felmelődén szép családj ünnepélyesen volt része Solt Sámuel kunhegyesi nyugalmazott tanító, hitközségi jegyző, örökös tiszteletbeli választmányi tagnak és feleségének szül. Steinhart Regina úrnőnek, január 31-én, házasságuk 50. évfordulója alkalmából. Az ünnepelt házaspárt az alkalommal Reiner Aladár hitk. elnök küldöttség élén üdvözölte a hitközség és tanítványok nevében, kiemelve négy évtizedes odaadó, páratlan szorgalommal és kötelességtudással kifejtett munkásságát. Klein Jenőné nőegyleti alelnökönő küldöttséggel tolmácsolta a nőegylet ragaszkodó szeretetét. A szeretetteljes megemlékezésért az ünnepelt meghatott szavakkal mondott köszönetet.

— A Rabbiképző Intézet templomában a péntek esti istentisztelet 5 órakor kezdődik. Prédikál Weinfeld István hallgató.

H Y M E N

Heller Baby és Zahler László jegyesek. (Ujpest—Budapest.) (Minden külön értesítés helyett.)

H A L Á L O Z Á S

Az alábbi munkaszolgálatosok elhalálzásáról kaptunk újabb értesítést. Frank György 29 éves kereskedő (a. n. Braun Fáni) december 30-án, Goldstein Zoltán 22 éves bórdíszműves (a. n. Rosenthal Sarolta) november 23-án, Grün István 29 éves nyomdai gépmester (a. n. Csasznik Rózi) december 25-én, Grünfeld Bernát 27 éves gyári tisztviselő (a. n. Reisler Auguszt) november 1-én, Kertész Tibor 40 éves kereskedő (a. n. Krausz Cecilia) november 30-án, Rubin Jenő 28 éves raktárnok (a. n. Singer Magdolna) december 10-én, dr. Süss Dezső 36 éves magántisztviselő (a. n. Stern Rozália) november 15-én, Vajda Gábor 36 éves kereskedelmi alkalmazott (a. n. Morgenstern Mária) december 16-án, Wiener Endre 36 éves tisztviselő (a. n. Schlesinger Gizella) január 5-én, Polonyi Tibor 27 éves kávéházi alkalmazott (a. n. Pollák Aranka) december 3-án, valamennyien budapestiek, Grün-

berg Sándor 28 éves szabadkai könyvkereskedő (a. n. Landau Rózi) november 23-án Klein Samu 22 éves erdőszárai kereskedősegéd (a. n. After Ilona) december 9-én halt meg. (Legyen befoglalva a lelkük az örök élet koszorújába. Amen!)

Az elmúlt héten halt meg Mérei Zsigmond, a Duna Biztosító Társaság igazgatója. Az elhunyt félszázadot töltött a biztosítási szakmában, amelynek egyik kitűnősége volt. Temetésén részt vett vállaskülönbőség nélkül a Duna és a többi biztosító társasága gárdája és a keze alatt felelt új generáció. A teljes énnekkor gyászdalainak elhangzása után dr. Grossmann Zsigmond rabbi méltatta az elhunyt nagy érdemeit. Előkelő család gyászolja.

Eilanel Rezső budapesti lakos 57 éves korában hirtelen elhunyt. Temetése február 10-én volt nagy részvét mellett.

Pestszenterzsébeten nagy részvét kísérté utolsó útjára özv. Landwirth Vilmosné, aki 84 éves korában hunyt el. Dr. Krieszhabér Béla főrabbi gyászbeszédében, mint a zsidó nagyszonyok mintaképéről emlékezett meg az elhunytól.

Általános nagy részvét mellett temették el Soroksáron dr. Fürst Manó OTI-orvost és hitközségi elnököt, aki tudvalevően szerencsétlenség áldozata lett. Betegének számai jelentek meg a végtisztességgadason, hogy ezzel is lerójják hálájukat a népszerű orvos iránt, aki, mint felekezetének hű fia is a legnagyobb odaadással szolgálta a közösséget.

Művész síremlék EICHBAUM MÓR-nál V., Rudolf-tér 3. szám (Margit-hídnál). — Telefon: 124—674.

Kiadótula idonos:

Magyarországi Izraeliták Országos Irodája

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

ROÓZ REZSŐ.

(Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és azok visszaküldésére sem vállalkozunk.)

Nyomatott

a Globus Nyomdai Műintézet R. T. körforgógépein. Budapest. VI., Aradi-utca 8. Felelős: vitéz Margittay Antal igazgató.

A P R Ó H I R D E T E S E K

HAZASSÁG

FÉRJHEZADNÁM csinos, intelligens hugomat, hozománnyal és békebeli kelengyével 35—45 körüli, szigorúan vallásos urhoz. „Ideális életjár” kiadóba. — 320

ÖNÁLLÓ, keresettel bíró 40 éves férfi vagyok, korban hozzáillő, orth. leányt vagy özvegyasszonyt kellő hozománnyal feleségül vennék. Ipari, iparaggal vagy üzlettel rendelkezők előnyben. Cím: Katz Hugó, Budapest, Dankó-u. 33.

60-AS szigorúan vallásos férfi megköszölné. Elvenne 50-es tisztá, házias, szerény, csinos özvegyasszonyt. Saját házzal, jól felszerelt lakással rendelkezik. „Nyugodt otthon” jelígre. 324

ALACSONY, szolid urfiu keres szőlővinnél alacsonyabb, szerény, kedvesmodoru urilányt, házasság reményében. „Huszonkilencig” jelígre. — 326

TANÍTÁS

PALESZTINÁBAN lakott nyelv-specialista, korrepetitor, tökéletesen kiképez Erecbe készülők. Keres szobát, lehetőleg ebédel. Megbeszélések, címek leadása: 1—3; este 8—10. Telefon: 312—709.

VEGYES

ELEMI iskolák figyelmébe. Alkalmas gyermekszindarabok purimra: „Esterék purimja”. Szerzője dr. Rosenthal László rabbi, Tata.

GYENGÉLKEDŐ, idősebb hölgy, komfortos főbérleti lakásába egyedülálló, tisztességes zsidó nőt magához venne ingyenesen. Bővebbet Harmad-cs. u. 3. V. 3. D. u. 3-kor.

ALLÁST KAPHAT

RUHAÁTVÉVŐNÖT felvesz Duna gőzmosógár, VIII., Bókay János-utca 43. — 1987

MEGBIZHATÓ főzőmindentest kis családhoz keresek, jó fizetés, jó bánásmód. Trutzer Adolf, Tolna. — 318

GYAKORLOTT gyanjuhorgolónők munkát kaphatnak. Engel, Székely Bertalan-utca 23. — 317

PARKETTVEZ értő, megbízható lány háztartásba felvétetik. Pollák Ignác, Debrecen, Piac-u. 58.

KÉTSZEMÉLYES háztartásba keresünk főzőmindentest. Jelentkezés délután 5-ig. Cím a kiadóhivatalban. — 323

KISZÁRTARTÁSBA szerény, rendes orth. nőt keresek. Bárdosné, Nyiregyháza, Bessenyei-tér 3.

LAKÁS. ELIATAS

LAKÁST: fiatal házaspár elvállalna takarítást, házfőzetést. Esőrendű referenciákkal rendelkeznek. Választ „Sürgős” jelígre kér a kiadóba.

Hunyadi-só gyors és enyhe ✧ Ezt használd, ha a gyomrod renhye!